

TRƯỜNG ĐẠI HỌC
SƯ PHẠM KỸ THUẬT TP. HỒ CHÍ MINH
HCMC University of Technology and Education

CHƯƠNG 6

MỘT SỐ CHUYÊN NGÀNH XÃ HỘI HỌC

GV: GVC.TS Nguyễn Thị Như Thúy

Email: ntnthuy@hcmute.edu.vn

Điện thoại: 0904932816

Cố vấn chuyên môn

*PGS.TS Nguyễn Thị Hồng Xoan
(Trưởng Khoa XHH, trường Đại học KH&NV,
ĐH Quốc gia TP HCM)*

CHƯƠNG 6 : MỘT SỐ CHUYÊN NGÀNH XÃ HỘI HỌC

BÀI 2

XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

MỤC TIÊU BÀI HỌC

- ❖ Cung cấp cho sinh viên những hiểu biết chung về Lịch sử hình thành Xã hội học đô thị, đối tượng nghiên cứu của XHH đô thị, khái niệm đô thị và xã hội học đô thị.
- ❖ Trình bày và phân tích được các đặc điểm của đô thị, lối sống đô thị, các căn bệnh đô thị và chỉ báo về đô thị hóa. Phát hiện và phân tích những biến đổi kinh tế-xã hội của quá trình đô thị hóa.

NỘI DUNG BÀI HỌC

- ❖ Lịch sử hình thành Xã hội học đô thị, đối tượng nghiên cứu của XHH đô thị, Khái niệm đô thị và xã hội học đô thị,
- ❖ Các đặc điểm của đô thị, các căn bệnh đô thị
- ❖ Các đặc điểm của lối sống đô thị
- ❖ Các chỉ báo về đô thị hóa

LỊCH SỬ HÌNH THÀNH XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

Sơ lược sự hình thành và phát triển đô thị

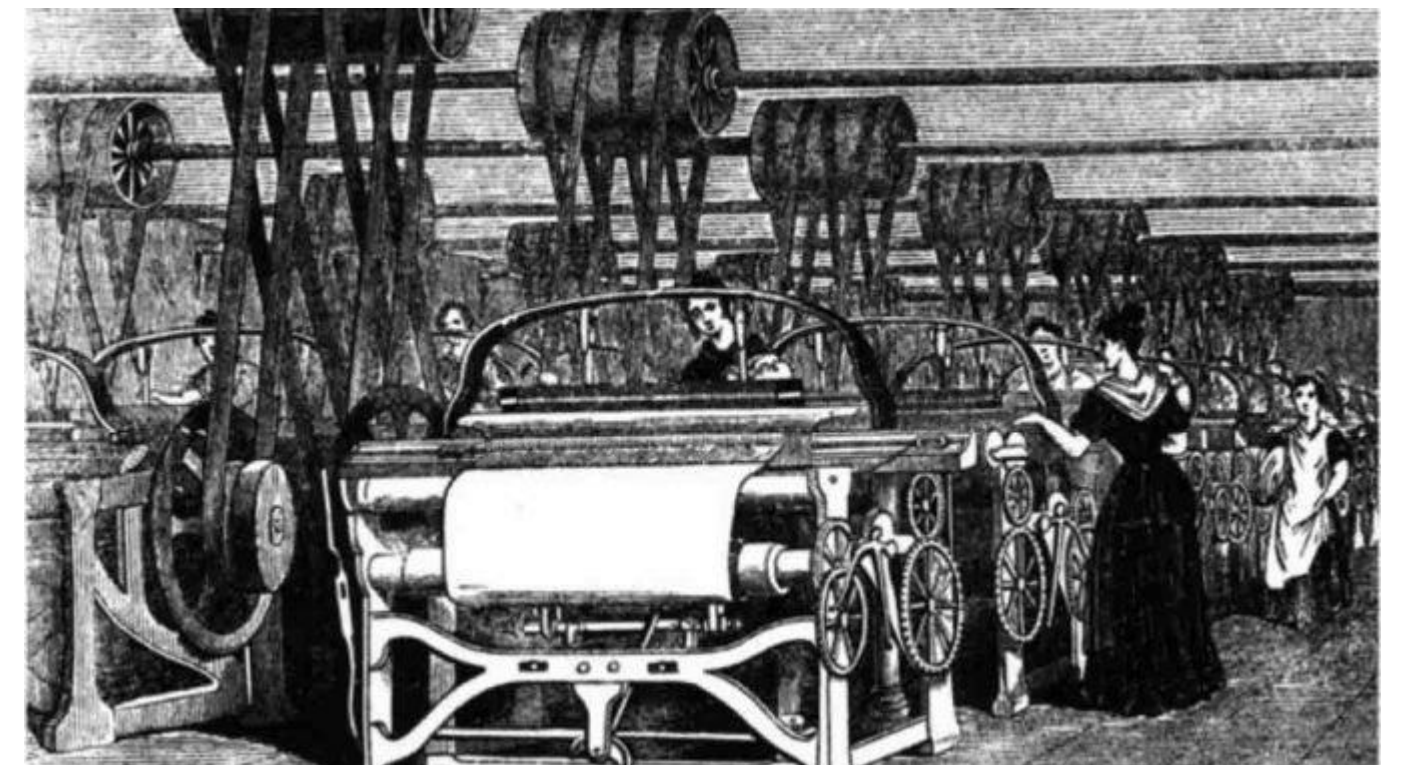

Cách mạng đô thị lần 1:

Vào thời kỳ đá mới và khởi đầu ở châu Âu trong lần phân công lao động lần thứ ba (xã hội chiếm hữu nô lệ).

Cách mạng đô thị lần 2:

Bắt đầu khi cuộc cách mạng công nghiệp ở châu Âu (giữa TK XVIII, 1750), đô thị xuất hiện do nguyên nhân kinh tế.

BÀI 2: XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

LỊCH SỬ HÌNH THÀNH XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

Sơ lược sự hình thành và phát triển đô thị

Cách mạng đô thị lần 3:

Từ những năm 60 của thế kỷ XX ở các nước chậm phát triển

LỊCH SỬ HÌNH THÀNH XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

Sơ lược sự hình thành và phát triển đô thị

Cuối thế kỷ 19 đến đầu thế kỷ 20, CNH và quá trình ĐTH mạnh mẽ đã làm nảy sinh vô số những vấn đề xã hội tiêu cực và phức tạp tại các đô thị

- ➔ Thu hút sự chú ý của các nhà xã hội học của Phương Tây.
- ➔ Xã hội học đô thị chính thức là xuất hiện cuối thế kỷ 19.

BÀI 2: XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

LỊCH SỬ HÌNH THÀNH XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

Sơ lược sự hình thành và phát triển đô thị

Tác phẩm "Đô thị" xuất bản năm 1905, Max Weber:

- ✓ Cơ cấu xã hội của đô thị tạo khả năng cho sự phát triển của cá nhân
- ✓ Công cụ cho sự thay đổi của lịch sử
- ✓ Đô thị như là một thiết chế xã hội.

LỊCH SỬ HÌNH THÀNH XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

Georg Simmel: "*Thành phố lớn và cuộc sống tinh thần*"
(Metropolis and mental life) (1903):

- Chú ý vào mô hình tương tác ở đô thị với tính chất chức năng và phi biểu cảm của các mối quan hệ và sự tiếp xúc ở đô thị.
- Cũng như Weber, Simmel cho rằng cá nhân trong đời sống đô thị không có bản sắc riêng.

LỊCH SỬ HÌNH THÀNH XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

Những năm 20, Châu Âu và Bắc Mỹ hình thành môn học Xã hội học về đời sống đô thị (sociology of urban life), hay xã hội học đô thị (urban sociology).

Tại các nước phát triển (Anh, Pháp, Đức, Mỹ): có nhiều trường và viện nghiên cứu, khảo sát, công bố nhiều ấn bản về đề tài xã hội học đô thị.

BÀI 2: XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

LỊCH SỬ HÌNH THÀNH XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

Hội nghị đầu tiên của xã hội học đô thị được nhóm họp lần đầu tiên vào năm 1953 tại Đại học Columbia (Mỹ).

Đến năm 1956, một hội thảo khoa học được tổ chức tại Bangkok (Thái Lan) với chủ đề "Vấn đề phát triển đô thị, các nhân tố kinh tế xã hội có ảnh hưởng tới đời sống đô thị các nước Châu Á"

➔ Tầm quan trọng của xã hội học đô thị trong quá trình phát triển nhanh chóng của xã hội.

KHÁI NIỆM ĐÔ THỊ VÀ XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

Đô thị là một chính thể không gian xã hội biểu hiện sự tập trung và thống nhất của một kiểu tổ chức xã hội dân cư đặc biệt, của những điều kiện địa lý tự nhiên và môi trường nhân tạo.

Xã hội học đô thị (Urban Sociology) XHH Đô thị là một lĩnh vực nghiên cứu của XHH, nghiên cứu bản chất của cơ cấu và quá trình xã hội đô thị, qua đó lý giải bản chất của đô thị, cộng đồng đô thị và đời sống đô thị. Đây được xem là một chuyên ngành nhiều tuổi nhất của Xhh.

KHÁI NIỆM ĐÔ THỊ VÀ XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

Là lĩnh vực nghiên cứu nhằm tìm cách mô tả và giải thích các mối liên hệ nhân quả giữa các yếu tố cấu thành của một thành phố và các yếu tố làm phát sinh chúng.

ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CỦA XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

Vấn đề phát triển đô thị, các nhân tố kinh tế xã hội có ảnh hưởng tới đời sống đô thị.

A. Boskoff: "Gia đình và hôn nhân, giáo dục trẻ em, tội phạm, đặc biệt là tội phạm trẻ em, sự di cư, vấn đề chủng tộc, người già, sức khỏe tâm lý, giai cấp xã hội, tôn giáo học vấn và các xu hướng trong các đời sống xã hội-đó là phạm vi các vấn đề xã hội học đô thị nghiên cứu".

ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CỦA XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

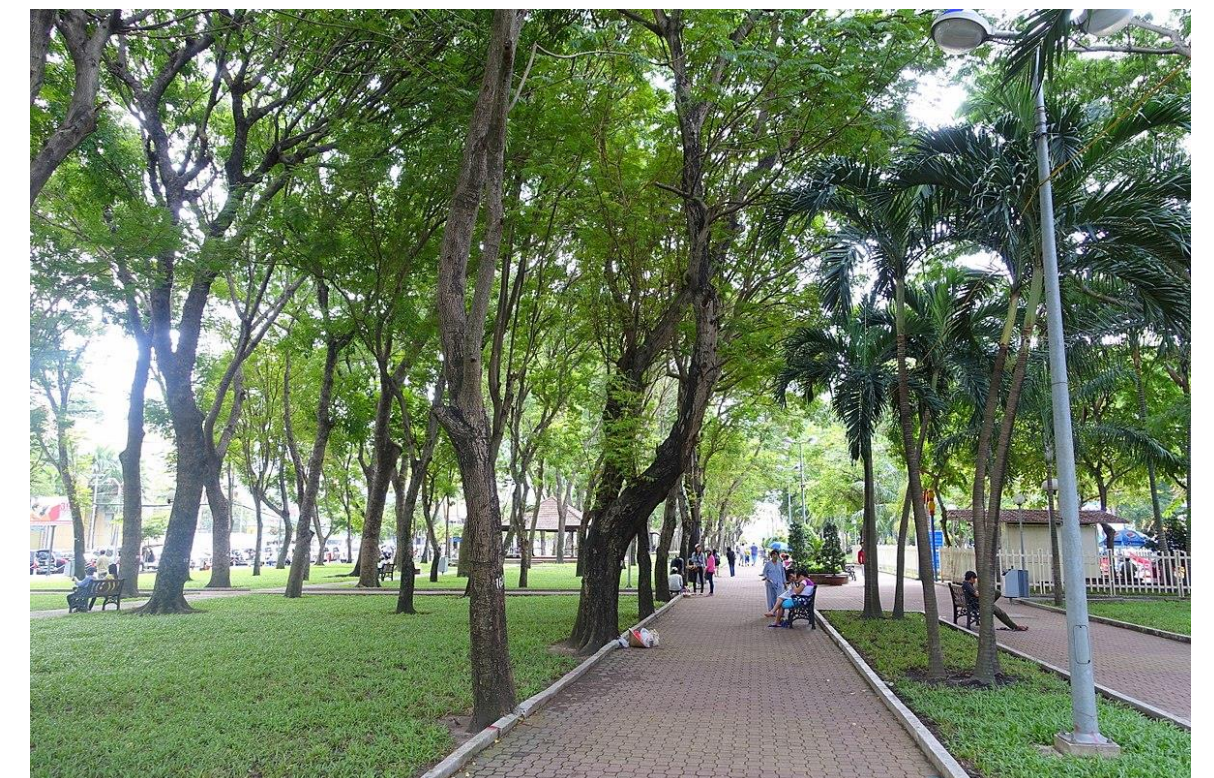

Giải thích bản chất các sự vật hiện tượng, cố gắng đi sâu vào nghiên cứu cấu trúc, quá trình của xã hội đô thị, lý giải bản chất của đô thị, cộng đồng đô thị, đời sống đô thị.

Xã hội học đô thị Mỹ: Khảo sát rộng rãi quá trình đô thị hóa, nêu rõ những ảnh hưởng, tác động qua lại của các quá trình này tới các tổ chức cá nhân và cộng đồng dân cư đô thị nói chung.

ĐẶC ĐIỂM CỦA ĐÔ THỊ

- ❖ Trung tâm đầu não của một khu vực về tất cả các lĩnh vực.
- ❖ Môi trường nhân tạo cao
- ❖ Nơi phức tạp nhất trong khu vực về mọi mặt
- ❖ Luôn sôi động, náo nhiệt
- ❖ Mật độ dân cư cao

CÁC CĂN BỆNH CỦA ĐÔ THỊ

- ❖ Tắc nghẽn huyết mạch giao thông
- ❖ Ô nhiễm môi trường
- ❖ Sự gia tăng vô tổ chức của các tế bào xã hội
- ❖ Rối loạn nhịp đập trong đời sống sinh hoạt xã hội
- ❖ Bệnh đầu to

CÁC ĐẶC ĐIỂM CỦA LỐI SỐNG ĐÔ THỊ

- ✓ Tính cơ động nghề nghiệp xã hội, không gian xã hội cao
- ✓ Các sinh hoạt của cá nhân, cộng đồng phụ thuộc nhiều vào các dịch vụ công cộng và tư nhân
- ✓ Nhu cầu văn hóa, giáo dục cao
- ✓ Phạm vi giao tiếp rộng
- ✓ Con người đô thị có tính năng động, sáng tạo
- ✓ Lối sống ầm danh, đứt đoạn

CÁC CHỈ BÁO CỦA ĐÔ THỊ HÓA

- ✓ Dân số đô thị ngày một tăng lên và không gian vật chất ngày càng mở rộng ra với các hình thức kiến trúc mới.
- ✓ Số lượng dân cư tập trung trên địa bàn đô thị ngày càng cao.
- ✓ Các hoạt động chủ yếu là hoạt động phi nông nghiệp.

CÁC CHỈ BÁO CỦA ĐÔ THỊ HÓA

- ✓ Lối sống đô thị ngày càng ảnh hưởng đến các vùng xung quanh.
- ✓ Số lượng đô thị vệ tinh tăng
- ✓ Yếu tố kỹ thuật, công nghệ tham gia nhiều vào đời sống

CÁC KHUYNH HƯỚNG CỦA ĐÔ THỊ HÓA

- **Theo chiều rộng:** tăng số lượng đô thị, tăng quy mô, diện tích, dân số
- **Theo chiều sâu:** nâng cao chất lượng cuộc sống và điều kiện sống của cư dân
- **Kết hợp:** mở rộng quy mô đô thị và nâng cao chất lượng cuộc sống.

TÓM LẠI

- Lịch sử hình thành Xã hội học đô thị, đối tượng nghiên cứu của XHH đô thị, khái niệm đô thị và xã hội học đô thị
- Các đặc điểm của đô thị, các căn bệnh đô thị
- Các đặc điểm của lối sống đô thị
- Các chỉ báo về đô thị hóa

➔ Trình bày và phân tích được khái niệm, đối tượng nghiên cứu của xã hội đô thị, các đặc điểm của đô thị, lối sống đô thị, các căn bệnh đô thị và chỉ báo về đô thị hóa. Phát hiện và phân tích những biến đổi kinh tế-xã hội của quá trình đô thị hóa

BÀI 2: XÃ HỘI HỌC ĐÔ THỊ

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Đặc trưng của đô thị?

A

Số lượng dân cư tập trung trên một lãnh thổ hạn chế với mật độ cao; Đại bộ phận dân cư tham gia hoạt động lĩnh vực phi nông nghiệp (70%).

B

Giữ vai trò chủ đạo về kinh tế, văn hóa, xã hội đối với một vùng lãnh thổ nhất định

C

Có quy định chặt chẽ về tổ chức và điều hành quản lý

D

Tất cả các ý trên

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Đặc trưng của đô thị?

A

Số lượng dân cư tập trung trên một lãnh thổ hạn chế với mật độ cao; Đại bộ phận dân cư tham gia hoạt động lĩnh vực phi nông nghiệp (70%).

B

Giữ vai trò chủ đạo về kinh tế, văn hóa, xã hội đối với một vùng lãnh thổ nhất định

C

Có quy định chặt chẽ về tổ chức và điều hành quản lý

D

Tất cả các ý trên

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Đặc điểm của đô thị?

A

Trung tâm đầu não của một khu vực về tất cả các lĩnh vực; Môi trường nhân tạo cao; Nơi phức tạp nhất trong khu vực về mọi mặt; Luôn sôi động, náo nhiệt; Mật độ dân cư cao.

B

Trung tâm đầu não của một khu vực về tất cả các lĩnh vực; Môi trường nhân tạo cao; Nơi phức tạp nhất trong khu vực về mọi mặt..

C

Luôn sôi động, náo nhiệt; Mật độ dân cư cao.

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Đặc điểm của đô thị?

A

Trung tâm đầu não của một khu vực về tất cả các lĩnh vực; Môi trường nhân tạo cao; Nơi phức tạp nhất trong khu vực về mọi mặt; Luôn sôi động, náo nhiệt; Mật độ dân cư cao.

B

Trung tâm đầu não của một khu vực về tất cả các lĩnh vực; Môi trường nhân tạo cao; Nơi phức tạp nhất trong khu vực về mọi mặt..

C

Luôn sôi động, náo nhiệt; Mật độ dân cư cao.

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Các căn bệnh của đô thị?

A

Tắc nghẽn huyết mạch giao thông

B

Sự gia tăng vô tổ chức của các tế bào xã hội; Rối loạn nhịp đập trong đời sống sinh hoạt xã hội; Bệnh đầu to

C

Ô nhiễm môi trường

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Các căn bệnh của đô thị?

A

Tắc nghẽn huyết mạch giao thông

B

Sự gia tăng vô tổ chức của các tế bào xã hội; Rối loạn nhịp đập trong đời sống sinh hoạt xã hội; Bệnh đầu to

C

Ô nhiễm môi trường

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Xã hội học đô thị ra đời chính thức là?

A

Cuối thế kỷ 18.

B

Cuối thế kỷ 19

C

Cuối thế kỷ 20

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM

CÂU HỎI

Xã hội học đô thị ra đời chính thức là?

A

Cuối thế kỷ 18.

B

Cuối thế kỷ 19

C

Cuối thế kỷ 20

TÀI LIỆU HỌC TẬP VÀ THAM KHẢO

- ❖ **File slide bài giảng PDF**
- ❖ **File hệ thống ngân hàng câu hỏi, đề tài tiểu luận file pdf**
- ❖ **Giáo trình: Nhập môn xã hội học**
- ❖ **Đề cương chi tiết file pdf**
- ❖ **Video bài giảng**

**CHÚC CÁC BẠN CÓ MỘT KHÓA HỌC THÚ VỊ VÀ HỌC HỎI
ĐƯỢC NHIỀU KIẾN THỨC BỔ ÍCH, HẸN GẶP LẠI CÁC BẠN
TRONG BÀI HỌC TIẾP THEO**